

LUONNOS Sosiaali- ja terveysministeriön asetus

vähimmäistietosisällöstä

Sosiaali ja terveysministeriön päätöksen mukaisesti säädetään sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä annetun lain (612/2021) 29 §:n 4 momentin nojalla:

1 §

Tarkoitus

Tämän asetuksen tarkoituksena on määritellä hyvinvointialueiden väestön hyvinvoinnin ja terveyden sekä sosiaali- ja terveydenhuollon tiedon seurannan sekä hyvinvointialueen ja kunnan hyvinvointikertomuksen ja -suunnitelman vähimmäistietosisältö.

Seurannan vähimmäistietosisältö

2 §

Sosiaali- ja terveydenhuollon tarve

Sosiaali ja terveydenhuollon tarve muodostuu seuraavien tietojen kautta tarkastellen niitä itsenäisinä tietoina ja suhteessa toisiinsa:

- 1) väestö- ja väestörakenne, johon kuuluvat:
 - a) väestömäärä;
 - b) väestöennuste;
 - b) väestön ikärakenne;
 - d) syntyvyys;
 - e) asukkaiden sukupuolijakauma;
 - f) asukkaiden siviilisääty;
 - g) ulkomaalaistaustaiset asukkaat;
 - h) asukkaiden äidinkieli;
- 2) elinolot ja elinympäristö, johon kuuluvat:
 - a) asukkaiden työttömyys;
 - b) pääasiallisena toimintana opiskelevat asukkaat
 - c) työkyvyttömyyseläkkeellä olevat asukkaat;
 - d) varusmiespalveluksessa tai siviilipalveluksessa olevat asukkaat;
 - e) asukkaiden koulutusaste;
 - f) asukkaiden tulot;
 - g) toimeentulotuen perusosaa saavat;
 - h) yksinasuvat asukkaat;
 - i) yhden vanhemman perhe;
 - j) yli 75-vuotiaiden asuminen;

- k) väestötiheys;
- 3) itsestä huolehtiminen, jolla tarkoitetaan hyvinvointialueen väestön omia toimia ja edellytyksiä, esimerkiksi digitaalisten ratkaisujen avulla, edistää ja ylläpitää omaa hyvinvointia, terveyttä ja turvallisuutta sekä opiskelu-, työ- ja toimintakykyä. Tieto koostuu tässä vaiheessa pitkälti muiden vähimmäistiedon mittareiden kautta;
- 4) sosiaali- ja terveystalvelujen käyttö (palveluhistoria), johon kuuluvat:
- a) asiakkaiden sosiaali- ja terveystalvelujen käyttö;
 - b) Kansaneläkelaitoksen korvaamien yksityisen sektorin palveluiden käyttötieto ja kustannukset;
- 5) sairastavuus, johon kuuluvat:
- a) väestön sairastavuus;
 - b) Kansaneläkelaitoksen korvaamien lääkkeiden kustannukset.
- 6) toimintakyky ja suorituskyky, johon kuuluu ikääntyneen väestön toimintakyvyn tukemisesta sekä iäkkäiden sosiaali- ja terveystalveluista annetun lain (980/2012) 3 §:n 6 kohdan tarkoitetun RAI-arviointivälineistön tuottama tieto asiakkuuksittain.

3 §

Sosiaali- ja terveystalveluiden saatavuus

Sosiaali- ja terveystalvelujen saatavuuden vähimmäistietosisältö muodostuu hoitoon pääsy- ja odotusajoista perusterveydenhuollossa, erikoissairaanhoidossa ja lasten ja nuorten mielenterveystalveluissa.

4 §

Sosiaali- ja terveydenhuollon kustannukset

Sosiaali- ja terveydenhuollon kustannuksien vähimmäistietosisältö muodostuu seuraavien tietojen kautta:

- 1) kokonaiskustannukset;
- 2) asukaskohtaiset kokonaiskustannukset;
- 3) asiakaskohtaiset kokonaiskustannukset;
- 4) palveluille kohdistetut kokonaiskustannukset;
- 5) palveluille kohdistetut asukaskohtaiset kokonaiskustannukset;
- 6) palveluille kohdistetut asiakaskohtaiset kokonaiskustannukset.

Hyvinvointialueen hyvinvointikertomuksen ja -suunnitelman vähimmäistietosisältö

5 §

Hyvinvoinnin tila

Hyvinvoinnin tilan vähimmäistietosisältö muodostuu seuraavista:

- 1) elinolot, johon kuuluvat:
 - a) ikäryhmittäinen väestöennuste;
 - b) yhden vanhemman perheiden osuus lapsiperheistä;
 - c) toimeentulotukea saavien osuus lapsiperheistä;

- d) kodin- ja lastenhoitopalveluissa olevien perheiden osuus lapsiperheistä;
 - e) ulkomaista syntyperää olevien lasten ja nuorten osuus eri ikäryhmissä;
 - f) toimeentulotukea pitkäaikaisesti saaneiden osuus 25-64 –vuotiaista;
 - g) vaikeasti työllistyvien osuus 15-64 vuotiaista;
 - h) ulkomaalaisten työttömien työnhakijoiden osuus ulkomaalaisesta työvoimasta;
 - i) yksinasuvat 75 vuotta täyttäneet;
- 2) elintavat, johon kuuluvat:
- a) tervehampaiset 12-vuotiaat;
 - b) lihavuuden yleisyys 2-16 vuotiailla;
 - c) ylipainoisten osuus nuorista;
 - d) koululounasta syömättömien osuus yläasteikäisistä;
 - e) tupakkatuotetta tai sähkösavuketta käyttävien osuus nuorista;
 - f) päivittäin tupakoivien osuus 20 vuotta täyttäneistä;
 - g) terveysliikuntasuosituksen mukaan liian vähän liikkuvien osuus 20 vuotta täyttäneistä;
 - h) lihaviin osuus 20 vuotta täyttäneistä;
 - i) alkoholia liikaa käyttävien osuus 20 vuotta täyttäneistä;
 - j) alkoholikuolemat;
- 3) terveydentila, johon kuuluvat:
- a) terveydentilansa keskinertaiseksi tai sitä huonommaksi kokevien osuus lapsista ja nuorista;
 - b) terveytensä keskitasoiseksi tai sitä huonommaksi kokevien osuus 20 vuotta täyttäneistä;
 - c) Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen sairastavuusindeksi;
 - d) todettuja klamydiainfektioita;
- 4) mielenterveys, johon kuuluvat:
- a) kohtalaista tai vaikeaa ahdistusta kokevien nuorten osuus;
 - b) psyykkisesti merkittävästi kuormittuneiden osuus 20 vuotta täyttäneistä;
 - c) mielenterveyshäiriöiden vuoksi työkyvyttömyyseläkettä saavien osuus 18-34 vuotiaista;
- 5) elämänlaatu, johon kuuluvat:
- a) elämänsä tyytyväiseksi tuntevien osuus nuorista;
 - b) elämänlaatunsa hyväksi tuntevien osuus 20 vuotta täyttäneistä;
- 6) työkyky, johon kuuluvat:
- a) työkykynsä heikentyneeksi arvioivien osuus 20 vuotta täyttäneistä;
 - b) työkyvyttömyyseläkettä saavien osuus 16-64-vuotiaista;
- 7) toimintakyky, johon kuuluvat:
- a) 100 metrin matkan juoksemisessa suuria vaikeuksia kokevien osuus 20-64 –vuotiaista;
 - b) 500 metrin matkan kävelemisessä suuria vaikeuksia kokevien osuus 65 vuotta täyttäneistä;
 - c) itsestä huolehtimisessa vähintään suuria vaikeuksia kokevien osuus 75 vuotta täyttäneistä;
 - d) apua riittämättömästi saavien osuus 75 vuotta täyttäneistä;
- 8) osallisuus, johon kuuluvat:
- a) yksinäiseksi itsensä tuntevien nuorten osuus;
 - b) itsensä ei-tärkeäksi koulu- tai luokkayhteisössä kokevien osuus nuorista;
 - c) keskusteluvaikeuksia vanhempiensa kanssa kokevien osuus nuorista;
 - d) syrjäytymisriskissä olevien osuus 18-24 vuotiaista;
 - f) itsensä yksinäiseksi tuntevien osuus yli 20-vuotiaista;
 - e) aktiivisesti järjestötoimintaan tms. osallistuvien osuus 20-64-vuotiaista;
- 9) tapaturmat ja väkivalta, johon kuuluvat:
- a) vanhempien tai huoltajan väkivaltaa kokeneiden osuus nuorista;
 - b) vammojen ja myrkytysten vuoksi sairaalassa hoidetut alle 25-vuotiaat;
 - c) vammojen ja myrkytysten vuoksi sairaalassa hoidetut potilaat;
 - d) päivittäisen elämänsä turvattomaksi kokeneiden osuus 20 vuotta täyttäneistä;

e) lonkkamurtumat 65 vuotta täyttäneillä;

6 §

Tehdyt toimet sosiaali- ja terveystoimissa

Sosiaali- ja terveystoimen hyvinvointia ja terveyttä edistävien toimien vähimmäistietosisältö muodostuu seuraavista:

- 1) kouluterveystarkastuksen laatu;
- 2) laajaan kouluterveystarkastukseen sisältyy opettajan kirjallinen arvio oppilaan selviytymisestä ja hyvinvoinnista koulussa;
- 3) lääkäreiden henkilöstömitoitus kouluterveydenhuollossa;
- 4) lastenneuvolan terveydenhoitajien henkilöstöresurssi;
- 5) lastenneuvolan 4-vuotiaiden terveystarkastuksista poisjäävien tuen tarpeen selvittäminen;
- 6) kouluterveydenhuollon 8. luokkalaisten terveystarkastuksista poisjäävien tuen tarpeen selvittäminen;
- 7) tuhkarokko-, vihurirokko- ja sikotautirokotuskattavuus eli MPR-rokotteen 1. annoksen kattavuus;
- 8) liikuntaan liittyvä neuvonta ja ohjaus;
- 9) terveyden ylläpitoon liittyvä ravitsemusohjaus;
- 10) työttömien terveystarkastukset;
- 11) lääkärin vastaanottopalveluita riittävästi saaneiden osuus;
- 12) asioinut sähköisesti sosiaali- ja terveystoimissa.

7 §

Tehdyt toimet muualla kuin sosiaali- ja terveystoimissa

Muiden toimialojen kuin sosiaali- ja terveystoimen hyvinvointia ja terveyttä edistävien toimien vähimmäistietosisältö muodostuu seuraavista:

- 1) sivistystoimi, johon kuuluvat:
 - a) ei ole päässyt kouluterveydenhuoltajalle lukuvuoden aikana;
 - b) ei ole päässyt koulukuraattorille lukuvuoden aikana;
 - b) kouluympäristön terveellisyyden ja turvallisuuden sekä koulu yhteisön hyvinvoinnin edistämisen tarkastus on tehty peruskoulussa kolmen vuoden välein;
- 2) kulttuuri- ja liikuntatoimi, johon kuuluvat:
 - a) valtionosuusjärjestelmän piirissä olevien päätoimisesti hoidettujen museoiden ja teattereiden saavutettavuus;
 - b) kansalaisopiston kulttuurialan opetustunnit;
 - c) kirjastokäynnit;
 - d) kirjojen kokonaislainaus;
 - e) lähiliikuntapaikat ja liikuntapuistot;
- 3) tekninen toimi, johon kuuluvat:
 - a) ahtaasti asuvat lapsiasuntokunnat;
 - b) liikennevahinkojen uhrit;
 - c) päivittäistavarakauppojen saavutettavuus ikääntyneille;
 - d) joukkoliikenteen alueellinen kattavuus;
 - e) oppilaitoksen fyysiset työolot häirinneet opiskelua;

4) ympäristötoimi, johon kuuluu primääristen pienhiukkasten päästöt;
Lisäksi yli 100 000 asukkaan kaupunkien tulee raportoida melusta kärsivien ihmisten määrä kunnittain.

8 §

Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen rakenteet alueella ja alueen kunnissa

Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen rakenteet alueella ja alueen kunnissa vähimmäistietosisältö muodostuu seuraavista:

- 1) hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen koordinaattori tai suunnittelija kunnassa;
- 2) hyvinvointikertomus hyväksytty kunnissa;
- 3) väestöryhmien välisten terveyserojen raportointi valtuustolle;
- 4) asukkaiden osallistumiskeinot kuvattu kunnan verkkosivuilla;
- 5) ennakoarvioinnin käyttö kunnan toiminnassa;
- 6) ikääntyneiden ravitsemushoitosuosituksen huomiointi.

9 §

Laadullinen itsearviointi hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen rakenteista alueella ja alueen kunnissa

Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen rakenteet alueella ja alueen kunnissa laadullisen itsearvioinnin vähimmäistietosisältö muodostuu seuraavista:

- 1) itsearviointi alueellisen hyvinvointikertomuksen ja -suunnitelman valmistelusta ja hyödyntämisestä;
- 2) itsearviointi alueen hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden edistämisen työn rakenteesta, resursseista ja prosessista;
- 3) itsearviointi päätösten vaikutusten ennakoarvioinnin käytöstä alueen valmistelussa;
- 4) itsearviointi kuntien hyvinvointikertomusten ja -suunnitelmien valmistelusta ja hyödyntämisestä;
- 5) itsearviointialueen kuntien hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden edistämisen työn rakenteista ja resursseista;
- 6) itsearviointi psykologin ja kuraattorin yhteisölliseen opiskeluhooltoon käyttämästä ajasta alueen kunnissa;
- 7) itsearviointi alueen kuntien ehkäisevän päihdetyön rakenteiden vahvuudesta;
- 8) itsearviointi alueen elinvoiman edistämisestä.

Kunnan hyvinvointikertomuksen ja -suunnitelman vähimmäistietosisältö

10 §

Hyvinvoinnin tila

Hyvinvoinnin tilan vähimmäistietosisältö muodostuu seuraavista:

- 1) elinolot, johon kuuluvat:

- a) toimeentulotukea pitkäaikaisesti saaneiden osuus lapsiperheistä;
 - b) koulutuksen ulkopuolelle jääneet 17 - 24-vuotiaat;
 - c) nuorisotyöttömien osuus 18-24-vuotiaasta työvoimasta;
 - d) vaikeasti työllistyvien osuus 15-64-vuotiaista;
 - e) toimeentulotukea pitkäaikaisesti saaneiden 25 - 64-vuotiaiden osuus;
 - f) 75 vuotta täyttäneiden yhden hengen asuntokuntien osuus;
 - g) omaishoidon tuella kotona hoidettavien 75 vuotta täyttäneiden osuus;
- 2) elintavat, johon kuuluvat:
- a) lihavuuden yleisyys 2-16 vuotiailla;
 - b) koululounasta syömättömien osuus yläasteikäisistä;
 - c) vähintään tunnin päivässä liikkuvien osuus lapsista ja nuorista;
 - d) päivittäin tupakoivien tai sähkösavuketta käyttävien osuus nuorista;
 - e) huolta herättävää päihteiden tai tupakka- ja nikotiinituotteita käyttävien tai rahapelaajien osuus nuorista;
- 3) terveydentila ja hyvinvoinnin tila, johon kuuluvat:
- a) terveydentilansa keskinkertaiseksi tai huonosti kokevien osuus nuorista;
 - b) Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen sairastavuusindeksi;
- 4) mielenterveys, johon kuuluu kohtalaisen tai vaikean ahdistuksen omaavien osuus nuorista;
- 5) elämänlaatu, johon kuuluu elämäänsä tyytyväisten osuus nuorista;
- 6) osallisuus, johon kuuluvat:
- a) keskusteluvaikeuksia vanhempiensa kanssa kokevien osuus nuorista;
 - b) yksinäiseksi itsensä tuntevien osuus nuorista;
 - c) äänestysaktiivisuus kuntavaaleissa;
- 7) tapaturmat, johon kuuluvat:
- a) kodin ja vapaa-ajan tapaturmiin liittyvät hoitajaksot;
 - b) kaatumisiin ja putoamisiin liittyvät hoitajaksot 65 vuotta täyttäneillä;
 - c) liikennevahinkojen uhrin;
- 8) turvallinen elinympäristö. johon kuuluvat:
- a) koulukiusattujen osuus nuorista;
 - b) vanhemman tai huoltajan fyysistä väkivaltaa kokeneiden osuus nuorista.
 - c) päihtyneiden säilönnöt;
 - d) poliisiin tietoon tulleet henkeen ja terveyteen kohdistuneet rikokset;
 - e) poliisiin tietoon tulleet omaisuusrikokset;
 - f) poliisiin tietoon tulleet huumausainerikokset;
 - g) poliisiin tietoon tulleet liikenneturvallisuuden vaarantamiset ja liikenneriikkomukset.

11 §

Tehdyt toimet kunnassa

Tehtyjen toimien kunnassa vähimmäistietosisältö muodostuu seuraavista:

- 1) sivistystoimi, johon kuuluvat:
- a) varhaiskasvatukseen osallistuneiden lasten osuus 1-6 vuotiaista;
 - b) kouluruokasuositusten noudattaminen koululounaan ja välipalan järjestämisessä;
 - c) ehkäisevän päihdetyön toteutus peruskoulussa;
- 2) kulttuuri- ja liikuntatoimi, johon kuuluvat:
- a) valtionosuusjärjestelmän piirissä olevien päätoimisesti hoidettujen museoiden ja teattereiden saavutettavuus;
 - b) kansalaisopiston kulttuurialan opetustunnit;
 - c) kirjastokäynnit;
 - d) kirjojen kokonaislainaus;

- e) kirjaston tapahtumiin osallistuneiden määrä;
 - f) lähiliikuntapaikat ja liikuntapuistot;
 - 3) tekninen toimi, johon kuuluvat:
 - a) oppilaitoksen fyysiset työolot häirinneet opiskelua;
 - b) ahtaasti asuvat lapsiasuntokunnat;
 - c) alakoulujen saavutettavuus kohderyhmässä;
 - d) päivittäistavara-kauppojen saavutettavuus iäkkäille;
 - e) virkistysalueiden saavutettavuus;
 - f) ulkona, yömajoissa, tilapäissuojissa ja laitoksissa olevat yksinäiset asunnottomat 1000 asukasta kohden;
 - 4) ympäristötoimi, johon kuuluu pienhiukkaspitoisuuden väestöpainotettu vuosikeskiarvo.
- Lisäksi yli 100 000 asukkaan kaupunkien tulee raportoida melusta kärsivien ihmisten määrä kunnittain.

12 §

Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen rakenteet kunnassa

Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen rakenteet alueella ja alueen kunnissa vähimmäistietosisältö muodostuu seuraavista:

- 1) hyvinvoinnin ja terveyden koordinaattori tai suunnittelija kunnassa;
- 2) hyvinvointikertomus hyväksytty valtuustossa;
- 3) väestöryhmien välisten terveyserojen raportointi valtuustolle;
- 4) asukkaiden osallistumiskeinot kuvattu kunnan verkkosivuilla;
- 5) ennakkoarvioinnin käyttö kunnan toiminnassa;
- 6) turvallisuussuunnitelman perusteella on päätetty toimenpiteistä luottamushenkilöjohdossa;
- 7) liikunnan edistäminen kunnassa;
- 8) kunta on asettanut tavoitteet ja toimenpiteet ikääntyneiden hyvinvointia ja terveyttä edistävien ravitsemustottumusten lisäämiseksi.

13 §

Laadullinen itsearviointi hyvinvoinnin ja terveyden edistämisestä kunnassa

Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen kunnassa laadullisen itsearvioinnin vähimmäistietosisältö muodostuu seuraavista:

- 1) itsearviointi hyvinvointikertomuksen ja -suunnitelman valmistelusta ja hyödyntämisestä;
- 2) itsearviointi kunnan hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen työn rakenteesta, resursseista ja prosessista;
- 3) itsearviointi kuntien opiskeluhoitoryhmien toiminnasta;
- 4) itsearviointi kunnan ehkäisevän päihdetyön rakenteiden vahvuudesta;
- 5) itsearviointi järjestöjen, seurojen, yhdistysten ja kunnan yhteistyöstä hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseksi;
- 6) itsearviointi kunnan elinvoiman edistämisestä;
- 7) itsearviointi maahanmuuttajien kotouttamisen edistämisestä;
- 8) vuokra-asuntojen osuus kaupunginosittain.

14 §

Poikkeus raportointivelvollisuuteen

Joistakin tämän asetuksen 5 – 13 § mukaisista vähimmäistietosisällön indikaattoreista ei ole saatavissa kaikkea tietoa jokaiselle kunnille. Seuraavissa tapauksissa kunnilla ei ole raportointivelvollisuutta:

- 1) tietosuojan vuoksi alle viiden tapauksen kuntakohtaisia tietoja ei julkisteta;
- 2) tietoja ei ole saatu kunnalta itseltään;
- 3) tiedot puuttuvat järjestelmävirheen vuoksi;
- 4) kaikkien potilastietojärjestelmien toteutus ei mahdollista pituus- ja painotietojen poimintaa perusterveydenhuollon avohoidon hoitoilmoituksen tiedonkeruuseen;
- 5) osa tiedoista on saatavissa vain Manner-Suomen kunnista.

15 §

Voimaantulo ja siirtymäsäännös

Tämä asetus tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2023.

Asetuksen 2 § - 4 § mukainen seurannan vähimmäistietosisällön kerääminen on aloitettava viimeistään 1 tammikuuta 2024.

Helsingissä x.x.202x

...ministeri Etunimi Sukunimi

Nimike Etunimi Sukunimi